

VERVUILDE BAGGERSPECIE TERUG IN DE CIRCULAIRE ECONOMIE

Traditioneel baggeren komt neer op opscheppen en storten. Bij zandrijke verontreinigde baggerspecie wordt het probleem dan verplaatst in plaats van opgelost en wordt herbruikbaar zand gestort. Kurstjens combineert baggerwerk echter met ontwatering en reiniging. Zo kan zanderige vervuilde baggerspecie deels weer herbenut worden.

Bijna in zijn eigen achtertuin (hij woonde naast de rioolwaterzuivering) zag Joop Kurstjens in de jaren tachtig het slibprobleem ontstaan. Zijn bedrijf hield zich tot dan toe alleen bezig met grondwerk, maar de ophoping van vervuuld zuiveringsslib bracht hem op creatieve ideeën. Hij vond zelf een geschikt compostingsproces uit: houtsnippers gemengd door het slib zorgden voor het goede bacterieleven, dat leidde tot compost die bruikbaar is in de landbouw. Het zoeken naar technische oplossingen voor complexe problemen heeft Kurstjens daarna niet meer losgelaten. Dat is de aanzet geweest voor de huidige bedrijfsaanpak: Kurstjens combineert bij vrijwel alle projecten drie activiteiten: baggeren, ontwateren en grondreiniging. Daarbij worden innovatieve technieken ingezet of speciaal ontwikkeld voor het betreffende project. Het bedrijf in het Gelderse Hedel heeft daarmee zijn eigen niche in de markt gecreëerd. "Wij zijn de enige in de Benelux die dit op deze wijze en schaalgrootte zo

doen", vertelt commercieel directeur Werner Tiemissen. Overigens is de slibcompostering inmiddels verlaten. De waterschappen in Brabant – waar het proces startte – verwerken het slib nu zelf bij de Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) in Moerdijk.

Mobiele installaties

Op de bedrijfslocatie in Hedel is weinig te zien, alleen wat opslag van machines. Al het werk gebeurt met mobiele installaties op locatie. Dat is altijd tijdelijk. "We vliegen in, lossen een milieuprobleem of een technisch lastig vraagstuk op en gaan weer weg", vertelt Tiemissen. "Bij de RWZI's is dat bijvoorbeeld de ophoping van zand in de beluchtingsbassins en slibgistingstanks. Wij scheiden daarbij het zand van het slib, waardoor het eerste weer herbruikbaar wordt." Opdrachtgevers zijn waterschappen, gemeenten, (chemische) industrie, papierfabrieken, aannemers, afvalverwerkers en tunnelboorbedrijven. Het gaat vaak om de combinatie

van de drie werkzaamheden, waarbij hergebruik van een groot deel van het materiaal vooropstaat.

Een goed voorbeeld van de aanpak is de sanering van de slibvang in de Dommel bij Boxtel. Dit riviertje komt uit België, waar het vervuuld raakt met zware metalen omdat de zinkindustrie in het verleden voor grote bodemverontreiniging heeft gezorgd. De slibvang dient om verspreiding van de vervuiling te voorkomen. "Daar heeft zich nu zo'n 100.000 m³ opgehoopt. We zijn dat aan het opbaggeren en scheiden vervolgens het zand en het slib. Daardoor krijg je herbruikbaar zand", vertelt hij.

Decanteercentrifuges en zeefbandpersen

Voor het ontwateren heeft het bedrijf verschillende technieken in huis. De ontwatering gebeurt op een mechanische manier – het water wordt uit het materiaal gedrukt of geslingerd. Dat gaat sneller dan op natuurlijke wijze laten drogen. De gebruikte machines zijn zeefbandpersen, decanteercentrifuges en kamfilterpersen. Voor grondreiniging bestaan vier technie-

ken: extractieve, thermische en biologische reiniging en immobilisatie van de grond. Kurstjens heeft een aantal mobiele extractieve grondreinigingsinstallaties. Bij inzet van deze techniek resulteert een groot volume herbruikbaar zand en een kleiner vervuuld deel (slib). Vervuilingen als olie en metalen hechten zich namelijk aan de slibdeeltjes.

"Het geproduceerde zand wordt vaak gekwalificeerd als licht verontreinigd, met kwaliteitsaanduiding 'industrie'. Dat is onder andere zeer geschikt voor wegenbouw en bedrijfsterreinen. Op deze manier dragen wij bij aan de circulaire economie", vertelt Tiemissen. Overigens vindt hij de term 'industrie' stigmatiserend voor de schoon-gemaakte grond, want het gaat niet om verontreinigde grond. Het gereinigde zand is van dusdanig goede kwaliteit dat het een meer 'sexy' term verdient, stelt hij. De slibfractie kan verbrand of gestort worden. "In de regel wordt dit gestort. Verbranding is alleen mogelijk als er geen metaal in zit", zegt hij.

De grootste probleemhouder van vervuilde waterbodems is de overheid. Die stelt zelf ook de regels vast. "90 procent van de baggerspecie is van Rijkswaterstaat. Je ziet dat er wel regelgeving bestaat om verwerking te stimuleren, maar het in de praktijk verankeren van deze wetgeving is een hele opgave gebleken. In principe moet baggerspecie gereinigd worden als deze meer dan 60 procent zand bevat, maar ik heb sterke twijfels of deze wetgeving (Minimum VerwerkingsStandaard voor baggerspecie) altijd goed uitgelegd wordt", geeft Tiemissen aan.

Veranderend beleid

In de loop van de tijd is het saneringsbeleid van de overheid sterk veranderd. In het verleden was het idee dat alle vervuilde locaties geschoond moesten worden. Dat is wegens onuitvoerbaarheid verlaten en er wordt alleen nog functiegericht gesaneerd: als het geen kwaad kan, blijft het zitten. "Door de nieuwe Waterwet komt waterbodemsanering in principe niet meer voor. Pas als flora of fauna lijdt onder vervuiling of als de watergang te ondiep wordt, wordt er nog gebaggerd", vertelt de directeur. "Die omslag in het beleid is al jaren gaande en het verkleint onze markt natuurlijk. Maar

toch hebben we er geen last van, omdat we de grens over zijn gegaan. We werken steeds meer in België en Duitstalige gebieden." België wordt vanuit Nederland bediend, voor Duitsland is een aparte divisie met een eigen kantoor opgericht: Kurstjens Entwässerung und Nassbaggertechnik GmbH. Nog een andere ontwikkeling heeft ervoor gezorgd dat het bedrijf over de landsgrenzen is gaan kijken, geeft hij aan: "Op de baggermarkt bestond tussen 2002 en 2006 een subsidieregeling. Dat heeft geleid tot het versneld opstellen van baggerplannen en de uitvoering daarvan, met als gevolg dat veel bedrijven uit andere sectoren in het (traditionele) baggerwerk gesprongen zijn. Toen eind 2008 de meeste van deze baggerprojecten afgerond waren en de overheid bovendien koos voor veel minder sanering, zijn toch al deze bedrijven blijven baggeren. Dat leidt tot sterke prijsdruk, inventief inschrijven en daardoor helaas ook tot gerommel met de afzet van baggerspecie. We onderscheiden ons met kennis en techniek. Als de kansen op werk door externe factoren in Nederland afnemen, gaan we de grens over."

Niet gericht op groei

In Duitsland is 'rijden met water' geen gewoonte. Er bestaan daarom veel bedrijven die op locatie ontwateren, maar nauwelijks baggeraars. Dat is een typisch Nederlands vak. De combinatie baggeren, ontwateren en reinigen komt helemaal niet voor. "Daarom worden wij heel goed ontvangen: we bieden iets wat ze daar nog niet hebben. Bovendien hebben wij modernere technieken, ook voor de ontwatering. Dat komt omdat in

Nederland de innovatie meer opgejaagd wordt, omdat de be- en verwerkingstechnieken moeten concurreren met storten van materiaal", zegt Tiemissen. Vanwege de heel andere bedrijfscultuur heeft hij een Duitse vertegenwoordiger aangesteld met een eigen bureau. Die legt de contacten, maakt afspraken en stelt contracten op. Vervolgens komen de machinerie en de mensen die deze bedienen uit Nederland. Ook in Zwitserland en Oostenrijk groeit het werk. De verschuiving van de markt gaat overigens niet gepaard met groei van de bedrijfstgrootte. Dat is een bewuste keuze. "Ons doel is niet groei, maar de technische koploper blijven binnen ons eigen vakgebied."

Certificatie

Het bedrijf is getooid met een veelheid aan certificaten. Het geeft de serieuze aanpak aan, maar veel van die certificaten zeggen niet zo veel meer, vindt hij. "Elk bedrijf kan zich laten certificeren, ISO is echt niet meer onderscheidend."

Met regelgeving probeert de overheid de sector meer te stroomlijnen. Zo gelden op grond van de Binnenvaartwet vanaf 2019 nieuwe en zeer strenge eisen aan vaartuigen. "De Vereniging van Waterbouwers denkt dat de nieuwe regels, die zeer verstrekkend zijn, juist baggerbedrijven die het niet zo nauw nemen met de regels zullen ontmoedigen. Ik verwacht dat eigenlijk niet", zegt hij. "Wij blijven ons eigen denkpatroon in de markt volgen en vertrouwen daarbij op onze eigen kracht." ■

Tijs Kierkels

FAMILIEBEDRIJF

Kurstjens in het Gelderse Hedel vierde in 2015 zijn vijftigjarig bestaan. Het bedrijf is opgericht door Joop en Greet Kurstjens. Inmiddels staat de tweede generatie aan het roer in de persoon van zoon Leo en zijn vrouw Leonie. De dagelijkse leiding berust bij directeur Werner Tiemissen. Het bedrijf heeft zo'n dertig mensen in dienst (plus een kleine flexibele schil) waarvan er slechts vijf op kantoor zitten. Kurstjens is gespecialiseerd in hydraulische baggerwerken, (mobiele) mechanische slibontwatering en -droging en (mobiele) extractieve grondreiniging. Ter ondersteuning van deze specialismen heeft het bedrijf een eigen transport- en grondverzetafdeling. Voor speciale projecten, bijvoorbeeld baggeren in zeer zuur milieu, wordt aangepaste apparatuur op maat ontwikkeld. De innovatieve aanpak is in 2015 bekroond met de Nationale Business Succes Award in de categorie baggeren. Vorig jaar is de Duitse vestiging Kurstjens GmbH in Longuich, nabij Trier, geopend.